

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Гуманітарно-педагогічний факультет

Кафедра психології

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ
КУРСОВИХ РОБІТ ІЗ ПСИХОЛОГІЇ**

для здобувачів спеціальності С4 «Психологія»

Київ – 2026

УДК 378.147-057.87 : 159.923 (072)

Мартинюк І. А. Методичні вказівки до виконання і захисту курсових робіт із психології (із дисциплін: «Психологія спілкування», «Психологія особистості», «Соціально-психологічний тренінг», «Психологія стресу», «Практикум із психологічного консультування та психотерапії») для здобувачів спеціальності С4 «Психологія». Київ: ВРР НУБіП України, 2026. 21 с.

Затверджено на засіданні навчально-методичної ради Гуманітарно-педагогічного факультету НУБіП України: Протокол №5 від 19.03.2026 р.

Рецензенти: **МІЛЯЄВА Валерія** – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології Національного університету біоресурсів та природокористування України, м. Київ
СВІДЕРСЬКА Галина – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології розвитку та консультування Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

Навчальне видання

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ
КУРСОВИХ РОБІТ ІЗ ПСИХОЛОГІЇ
(«психології спілкування», «психології особистості», «соціально-
психологічного тренінгу», «психології стресу», «практикуму із
психологічного консультування та психотерапії»)**

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Вимоги до структури курсових робіт	5
Орієнтовна тематика курсових робіт	15
<i>Із психології спілкування.....</i>	<i>15</i>
<i>Із психології особистості .....</i>	<i>15</i>
<i>Із соціально-психологічного тренінгу.....</i>	<i>15</i>
<i>Із психології стресу .....</i>	<i>15</i>
<i>Із практикуму із психологічного консультування та психотерапії.....</i>	<i>15</i>
Вибір та затвердження теми курсової роботи	16
Методичні рекомендації до підготовки до захисту курсових робіт	17
Оцінювання курсової роботи.....	18
Додатки	19
Додаток А. Зразок оформлення титульного аркуша курсової роботи	19
Додаток Б. Зразок оформлення малюнків і таблиць	20
Додаток В. Зразок оформлення списку літератури.....	21

ПЕРЕДМОВА

Самостійна робота студентів є невід'ємною складовою навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти. Однією із провідних її форм є виконання курсових робіт.

Курсова робота – це одна із початкових форм самостійної науково-дослідної роботи студентів.

Мета виконання курсової роботи – вчити студентів самостійно проводити наукове дослідження.

Завдання даних видів самостійної роботи:

- розширювати загальний та науковий кругозір студентів, поглиблювати вивчення однієї з тем навчального курсу;
- закріплювати та поглиблювати теоретичні знання, набуті у період навчання;
- формувати вміння проводити самостійне емпіричне дослідження, застосовуючи набуті знання;
- розвивати здатність аналізувати теоретичні та практичні питання наукової проблеми стосовно обраної теми дослідження;
- розвивати вміння аналізувати дані своїх досліджень та співставляти їх із даними наукових джерел;
- формувати вміння готувати доповідь до захисту та виступати з нею, обґрунтовуючи та аргументуючи результати свого дослідження.

Навчальним планом підготовки бакалаврів спеціальності «Психологія» передбачене написання здобувачами курсових робіт із трьох навчальних дисциплін: «Психологія спілкування» (4 семестр), «Психологія особистості» (5 семестр), «Соціально-психологічний тренінг» (7 семестр).

Навчальним планом підготовки магістрів спеціальності «Психологія» передбачене написання здобувачами курсових робіт із двох навчальних дисциплін: «Психологія стресу» (1 семестр), «Практикум із психологічного консультування і психотерапії» (2 семестр). На виконання кожної курсової роботи відводиться по 30 год.

У методичних вказівках уміщені рекомендації до виконання курсових робіт, спільні для усіх дисциплін, а також наведений орієнтовний перелік тем за кожною із дисциплін окремо.

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ КУРСОВИХ РОБІТ

Курсова робота може мати як практично-дослідницький, так і теоретично-дослідницький характер. Це залежить від формулювання теми роботи (про вибір та затвердження теми див. с. 16), її мети і завдань. Курсова робота повинна містити такі структурні компоненти:

Титульний аркуш – повинен містити назву навчального закладу, у якому виконується курсова робота, кафедри, за дисципліною та темою якої написано роботу, назву виду роботи, назву дисципліни, за якою виконано роботу, тему курсової роботи, відомості про автора (курс, група, спеціальність, прізвище, ім'я, по-батькові) та прізвище, ім'я, по-батькові викладача, рік виконання роботи (зразок оформлення титульного аркуша див. у дод. А).

Зміст – подається назва основних складових роботи та нумерація сторінок, на яких розміщена кожна з них.

Вступ – повинен містити такі складові:

Актуальність теми – відповідає умовно на питання: чому автор хоче вивчати дану тему? Коротко викладається сутність проблеми, міра її вивчення (що уже зроблено у висвітленні цієї проблеми, які її аспекти ще недостатньо розкриті).

Об'єкт дослідження – відповідає на питання: якого психологічного явища буде стосуватись предмет цього дослідження? Формулювання об'єкта залежить від постановки теми. Він повинен узгоджуватись зі змістом емпіричної частини дослідження.

Предмет дослідження – характеризує особливості, прояви об'єкта, які будуть безпосередньо вивчатись. Предмет дослідження відповідає на питання: що конкретно у вказаному психологічному явищі вивчає автор?

Мета дослідження – це очікуваний результат роботи, що дає можливість вирішити проблему, заявлену в актуальності дослідження, та умовно відповідає на питання: навіщо автор хоче вивчати це явище, об'єкт, предмет, заявлені у темі (який конкретний результат автор очікує отримати в ході своєї роботи). Не бажано у формулюванні мети використовувати слова: «вивчити», «дослідити» і т.д., бо вони вказують на засіб досягнення мети, а не саму мету. Краще використовувати такі слова: «перевірити», «виявити», «обґрунтувати», «розкрити» і тощо.

Гіпотеза дослідження – відповідає умовно на питання: який результат автор припускає отримати після проведення емпіричного

дослідження предмета. Це логічно обґрунтоване припущення автора про наявність, відсутність чи зв'язок між явищами, про характер цього зв'язку, закономірності, динаміку явищ.

Завдання дослідження – ставляться для доказів гіпотези і досягнення мети, умовно відповідають на питання: що треба зробити для досягнення мети та отримання результатів. Завдань може бути 4-6, їх формулювання може бути таким:

- теоретичний аналіз проблеми вивчення і узагальнення даних літературних джерел;

- вибір та обґрунтування методів експериментального дослідження;

- проведення емпіричного дослідження або експерименту, обробка отриманих даних;

- інтерпретація отриманих даних, їх узагальнення, формулювання висновків;

- формулювання практичних рекомендацій.

Методи дослідження – зазначаються методи, які були обрані автором для досягнення поставленої мети і реалізації висунутих завдань.

Теоретична значущість дослідження – умовно відповідає на питання: яке теоретичне значення мають отримані результати? Визначається значущість отриманих у роботі результатів для теорії науки.

Практична значущість дослідження – умовно відповідає на питання: яке значення для практичної роботи і для якої саме мають отримані результати, і де вони можуть бути застосовані.

Розділ 1. (теоретично-дослідницький).

У цьому розділі необхідно подати теоретичне вивчення проблеми. Він повинен мати свою змістовну назву, яка б відображала те, що у ній викладено. У розділі може бути декілька параграфів (підрозділів), у яких слід розкрити понятійний апарат, основні визначення і положення всього, що заявлене у формулюванні теми – поняття, їх взаємозв'язки, точки зору різних авторів на ці поняття. Необхідно зазначити, якої точки зору дотримується автор і чому. У розділі варто приділити увагу вивченню досліджень, суміжних з темою, здійснити їх критичний аналіз. Кожен з параграфів розділу повинен містити в кінці невеликий підсумок, де б узагальнювалось викладене і обґрунтовувалась необхідність подальшого дослідження. Кожен з параграфів повинен мати свою назву.

У загальному перший розділ за обсягом має складати не більше 50% від загального обсягу роботи.

Розділ 2. (практично-дослідницький).

Цей розділ присвячений експериментальному (емпіричному) дослідженню проблеми. Розділ II та його параграфи повинні мати назви, які б відображали їх сутність. Тут описують логіку дослідження, методи та вибірку дослідження (обґрунтовується їх вибір), процедуру проведення дослідження, отримані результати. Здійснюється ретельний аналіз отриманих результатів, їх інтерпретація, узагальнення, на їх підґрунті робляться висновки та формулюються рекомендації щодо використання отриманих даних, перспективи подальших досліджень.

Результати емпіричних досліджень доцільно подавати у вигляді таблиць, схем, малюнків, графіків, які обов'язково слід супроводжувати текстовим описом. Дані таблиць не повинні дублюватись схемами, графіками і навпаки.

У ході пояснення отриманих даних автор може співставити їх із даними, отриманими іншими дослідниками.

Для обробки отриманих результатів слід застосовувати математико-статистичні методи.

Обов'язково слід зазначити, чи підтвердилась гіпотеза дослідження, якщо не підтвердилась, то пояснити чим це може бути зумовлене.

Висновки.

Повинні чітко відображати зміст роботи, результати виконання її завдань та перевірки гіпотези. За обсягом висновки повинні складати 1,5 – 2 сторінки.

Література.

Кількість літературних джерел має складати не менше 20, їх слід представити в оригінальному написанні у такому порядку: спочатку перераховуються праці мовою з кириличною графікою, а потім праці, написані мовами з використанням латиниці. Більшість використаних наукових джерел мають бути останніх десяти років видання.

Додатки (якщо цього вимагає зміст роботи).

У цьому розділі подається додаткова інформація, яка необхідна для розуміння цілісності роботи і доведення самостійності її виконання здобувачем. Такою інформацією можуть бути: таблиці підрахунків первинного матеріалу, приклади бланків анкет та листів відповідей, малюнки респондентів, короткий опис психічного стану

респондентів під час дослідження, зведені таблиці обробки даних опитування тощо.

МЕТОДИКА НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1. Визначення теми. Тема обмежує сферу досліджень, коло проблем, вибір предмету, об'єкта і методу. Однак першим етапом власне дослідження є первинна постановка проблеми. Здобувач повинен з'ясувати собі, чим він не задоволений у сучасному науковому знанні, де він відчуває пробіли, які теорії дають суперечливі одна одній пояснення поведінки людини.

Емпіричне дослідження проводиться у трьох основних випадках:

- а) перевірка гіпотези про існування явища;
- б) перевірка гіпотези про існування зв'язку явищ;
- в) перевірка гіпотези про причинну залежність явища А від явища Б.

2. Робота з науковою літературою. Здобувач повинен ознайомитись з експериментальними даними, отриманими науковцями, і спробами пояснення причин явища, яке зацікавило його.

Первинна робота розпочинається з пошуку визначень базових понять, які містяться у психологічних словниках, а також у словниках та енциклопедіях із суміжних дисциплін. Вони містять посилання на основні публікації з проблеми. Наступний крок – складання бібліографії з тематики дослідження за допомогою бібліотечних систематичних каталогів. Попереднє знайомство з публікаціями на тему дослідження можна отримати із реферативних журналів.

Більш детальну інформацію про дослідження, що стосуються обраної проблеми, слід шукати у самих публікаціях: статтях наукових журналів, збірниках і монографіях.

Результат роботи над літературним оглядом – це уточнення проблеми, висунення гіпотези та ідеї плану емпіричного дослідження.

При цьому:

- читаючи книгу, яка заслуговує на увагу, краще робити виписки під час читання;
- можна переписати для себе висновки автора у тому вигляді, в якому вони викладені у роботі;

- доцільно зазначати у своєму конспекті, яким сторінкам публікації належить кожний його фрагмент, це необхідне для цитування;
- будь-який конспект потрібно починати із запису вихідних даних друкованої роботи (автор, назва праці, місце і рік видання, кількість сторінок).

Зібрані матеріали можуть бути скомпоновані за хронологічним принципом, тобто виклад буде описувати етапи дослідження проблеми вітчизняними та зарубіжними вченими.

Однак логічна побудова має переваги для поглибленого розуміння природи явища, яке вивчається.

Структура огляду літератури може бути приблизно такою:

- 1) Феноменологічний опис, тобто опис проявів, явищ, які є предметом дослідження, сфера проявів, їх частота, просторові, інтенсивні характеристики.
- 2) Місце цього явища серед інших психічних явищ, тобто його взаємозв'язки, взаємовпливи. Чинники, які його обумовлюють. Явища, на які воно впливає.
- 3) Структура цього явища, тобто стійкі зв'язки між його складовими.
- 4) Сутність, природа явища. Визначення явища (одне або декілька).
- 5) Закономірності, яким підпорядковується явище.
- 6) Прикладне, практичне використання психічного явища (властивості, функції або врахування його характеристики).

Побудова огляду літератури залежить від специфіки психічного явища, яке розглядається, міри його вивчення та інших факторів. Тому запропонована схема є приблизною.

В огляді літератури обов'язково мають бути зазначені прізвища авторів, чий ідеї або експериментальні результати ви переказуєте, аналізуєте або узагальнюєте. Вкажіть конкретні публікації авторів або автора, який став для вас посередником, джерело інформації про автора, ідеї якого вас зацікавили. Якщо ви подаєте цитату, яку взяли не з першоджерела, а з роботи іншого автора, то у кінці цитати в дужках зазначте джерело, з яким працювали.

3. Планування та проведення експериментального дослідження – центральний етап всієї процедури

Експериментальному дослідженню присвячується другий розділ курсової роботи, у ньому описуються методи та процедура дослідження. Як правило, цей розділ уміщує три параграфи:

1) у першому параграфі обґрунтовують емпіричне дослідження. Посилаючись на дослідження інших авторів, ви пояснюєте, чому обрані саме такі методи. Подаєте їх опис. Якщо використовується психодіагностична методика, яка є широко вживаною, то у тексті курсової роботи можна обмежитись посиланням на її автора і джерело, а сам текст подати у додатках. Розроблена самостійно методика (наприклад, план бесіди) наводиться повністю.

2) у другому параграфі описується процедура дослідження: коли, за яких умов вона проводилась, подається аналіз отриманих результатів.

3) у третьому параграфі описуються (на основі отриманих результатів) рекомендації, шляхи можливої подальшої психологічної роботи з досліджуваними.

Плануючи та проводячи дослідження, необхідно пам'ятати про етичні вимоги. Дослідження не повинно шкодити взаєминам та психологічному комфорту досліджуваних. Імена та прізвища досліджуваних шифруються.

Досліджуваних слід забезпечити стандартними бланками для відповідей чи іншими необхідними матеріалами. Подбавши про це наперед, ви заощадите час проведення дослідження, зробите свою роботу охайнішою і швидше здійсніть підрахунки. Усі продукти діяльності, отримані в ході дослідження (малюнки, опитувальні листи, протоколи бесід чи спостережень) обов'язково зберігаються і подаються у додатках.

4. Вибір досліджуваних – проводиться у відповідності з прийнятим експериментальним планом.

Усю сукупність потенційних досліджуваних, які можуть бути об'єктами вашого психологічного дослідження позначають як популяцію, чи генеральну сукупність, оскільки отримані висновки поширюються на усіх членів популяції, а не лише на представників цієї вибірки. Для того, щоб вибірка репрезентувала генеральну сукупність, потенційним досліджуваним повинні бути надані рівні шанси стати реальними учасниками дослідження. Основна вимога до вибірки – репрезентативність – вибірка повинна якісно і кількісно представляти генеральну сукупність, основні типи потенційних досліджуваних, які

існують у популяції. Формуючи вибірку досліджуваних потрібно враховувати, що :

- кількість досліджуваних повинна бути не менше 15 – 20.
- у вибірці мають бути досліджувані обох статей у приблизно однаковій кількості (окрім гендерних досліджень).

5. Проведення дослідження.

Дослідник організовує процес взаємодії з досліджуваним, зачитує інструкцію, проводить, якщо це необхідно, навчальну серію. Він варіює незалежну змінну (задачі, зовнішні умови ...), проводить сам чи з допомогою помічника реєстрацію поведінки, відповідей досліджуваних.

Основні етапи проведення дослідження:

а) підготовка: якщо необхідно, проводить декілька пробних дослідів для відпрацювання процедури дослідження. Найважливіший момент – розробка та уточнення інструкції. Вона повинна складатись з коротких речень, кожне з яких містить не більше 11 слів. В інструкції з допомогою абзаців виокремлюють смислові блоки. Її перевіряють на зрозумілість і простоту, проводячи попередній дослід на 5-10 досліджуваних.

б) інструктування і мотивування досліджуваних: інструкція повинна передбачати мотиваційні компоненти. Досліджуваний повинен знати, які можливості надає йому участь в експерименті. Це може бути інформація про його здібності та особистісні риси, допомога у вирішенні особистих проблем тощо. Слід перевірити, чи правильно досліджувані зрозуміли інструкцію, і повторити її за необхідності, уникаючи, однак, додаткових розгорнутих коментарів.

в) власне дослідження: спочатку слід переконатись у дієздатності досліджуваного, в тому, що він здоровий і бажає брати у ньому участь. Перед експериментатором повинна лежати інструкція, у якій зафіксований порядок його дій в ході дослідження. У дослідженні може брати участь і асистент (він бере на себе допоміжні задачі – веде протокол, у якому фіксує відповіді досліджуваного, веде загальне спостереження за поведінкою досліджуваного і його станом тощо).

Рекомендується реєструвати додаткові ознаки поведінки досліджуваного, його емоційні реакції в ході дослідження.

По завершенні дослідження слід провести бесіду з досліджуваним і подякувати йому за участь.

6. Аналіз результатів дослідження.

Аналіз результатів дослідження проводиться, як уже зазначалось, у другому параграфі другого розділу. У даному параграфі необхідно підтвердити чи спростувати висунуту гіпотезу. Отримані в ході дослідження дані порівнюються з результатами, отриманими іншими дослідниками.

Для обробки отриманих результатів використовуються методи математичної статистики, але усі громіздкі підрахунки описуються у додатках. У тексті ж наводяться формули, результат та висновки.

Зазвичай методи обробки даних обираються на стадії планування дослідження або ще при висуненні його гіпотези.

Підсумком емпіричного дослідження є підтвердження чи заперечення гіпотези. Окрім того, необхідно порівняти свої висновки з висновками інших авторів, висловити гіпотези про причини подібності чи відмінності між отриманими даними та результатами попередників. Студент / магістрант повинен відповісти на питання: чи можна вважати підтвердження чи заперечення емпіричної гіпотези підтвердженням чи запереченням тієї чи іншої теорії. Можливо, що жодна теорія не може пояснити отримані в експерименті результати. Тоді здобувач намагається сам пояснити (теоретично) отримані в експерименті результати. Він висловлює припущення про можливість узагальнення і переносу отриманих ним даних на інші ситуації, популяції тощо.

7. Розробка рекомендацій, вказівок щодо подальшої роботи за отриманими результатами.

Курсова робота не завершується лише описом отриманих результатів, вона повинна містити розробки автора щодо подальшої психологічної роботи з досліджуваними.

8. Формування висновків дослідження.

Курсова робота завершується висновком. Обсяг цього розділу – 1,5 – 2 сторінки. Робляться короткі висновки до кожного розділу курсової роботи, причому максимум уваги приділяється результатам, отриманим у другому розділі.

Обов'язково зазначається, чи виконане завдання дослідження, чи підтвердилась гіпотеза. У висновках подаються також рекомендації та опис перспектив подальшого дослідження даної проблеми.

9. Оформлення курсової роботи та підготовка до захисту.

Примітка: курсова робота в залежності від специфіки теми може передбачати не безпосередню роботу з досліджуваними, а аналіз певних продуктів діяльності людей, наприклад, лозунгів, рекламних плакатів та ін. При цьому її структура повинна зберігатись.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Роботу оформляють на аркушах білого паперу формату А4 (210×297 мм) за допомогою комп'ютера на одному боці аркуша. При цьому використовують шрифт Times New Roman Cyr розміром 14 з міжрядковим інтервалом 1,5.

Обсяг курсової роботи повинен складати 25-30 сторінок основного тексту (без списку використаних джерел та додатків). Текст вирівнюється по ширині сторінки, дотримуючись таких полів: зліва – 30 мм, праве –15 мм, верхнє –20 мм, нижнє – 20 мм.

Нумерація сторінок вказується у правому верхньому правому кутку аркуша арабськими цифрами. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш (див. дод. А), який залічують до загальної нумерації сторінок, однак номер на ньому не ставиться.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ 1. ...», «РОЗДІЛ 2. ...», «ВИСНОВКИ», «ЛІТЕРАТУРА» друкують великими літерами симетрично до тексту (шрифт жирний). Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу (шрифт жирний).

Нумерація розділів та підрозділів здійснюється арабськими цифрами, (номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку; в кінці номера теж ставлять крапку – наприклад: 1.2.). Розділ «ВСТУП», «ВИСНОВКИ» та «ДОДАТКИ» не нумеруються.

Малюнки (графіки, діаграми, схеми) і таблиці подаються у роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. Малюнки і таблиці, розміщені на окремих сторінках, залічуються до загальної нумерації сторінок. Малюнки позначаються словом «Мал.» (малюнок) і нумерують послідовно у межах підрозділу, у якому вони подаються. Номер малюнка повинен складатись із номера розділу та його порядкового номера самого малюнку у цьому розділі, наприклад: Рис.2.3 – третій рисунок розділу 2. Таблиці нумеруються таким самим чином. Малюнки і таблиці

повинні обов'язково мати назву. При перенесенні таблиці на іншу сторінку, у правому верхньому кутку над таблицею зазначають: Продовження табл. 2.1 .

Зразок оформлення малюнків і таблиць неведений у додатку Б.

Формули у роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах підрозділу, у круглих дужках. Наприклад: (2.3) – третя формула розділу 2.

Примітки до тексту, рисунків і таблиць, у яких зазначаються довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітка:

1. ....
2. ....
3. ....

Якщо подається лише одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

У тексті курсової роботи обов'язково слід подавати *посилання на літературні джерела*, дані яких використовує автор. Посилання у тексті роботи на джерела слід зазначати їх порядковим номером у списку літератури, виділяючи квадратними дужками, наприклад: [15]. Посилаючись на кілька джерел, у квадратних дужках зазначають їх перелік через кому, наприклад: [15, 18, 22]. Цитуючи наукове джерело, у посиланні слід зазначати номер сторінки джерела, наприклад: [15, с. 85].

Посилання на малюнки, таблиці та додатки у тексті роботи позначаються їх порядковим номером, наприклад: рис.2.2, табл.2.3, дод. А. При цьому слова «таблиця», «малюнок», «додаток» пишуться скорочено. У повторних посиланнях на таблиці та малюнки треба писати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 2.3».

Список використаної літератури подають в алфавітному порядку, при чому спочатку подають літературні джерела, написані з використанням кириличної графіки, потім – латиниці. Відомості про джерела, які вписані у перелік, необхідно подавати за вимогами державного стандарту (див. дод. В).

Додатки залічують до загальної нумерації сторінок. Кожен додаток повинен починатись з нової сторінки і містити слово «Додаток» і його номер (номер позначається великими літерами української абетки: А, Б, В ..., окрім літер Г, Є, І, Ї, Ч, Ъ) та мати

заголовок, надрукований жирним шрифтом під словом «Додаток А» симетрично до тексту. *Таблиці, рисунки, формули*, що подаються у *додатках* курсової роботи, нумеруються лише межах додатку, наприклад: табл. А.1, рис. Б.2, формула (А.1).

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

Орієнтовна тематика курсових робіт із кожної дисципліни оновлюється щороку та висвітлюється на сайті кафедри у розділі «перелік тем курсових робіт».

Тут наводимо приклади формулювання тем курсових робіт до кожної дисципліни.

Із психології спілкування

1. Маніпулятивні техніки спілкування у рекламі.
2. Комунікативні бар'єри та їх подолання у студентському віці.
3. Стель спілкування психологів.
4. Зміна зовнішності жінки як індикатор її внутрішнього стану.
5. Вікові особливості невербальної поведінки людини.

Із психології особистості

1. Особливості самосприйняття особистості у студентському віці.
2. Гендерні особливості ціннісних орієнтацій сучасної молоді.
3. Програмування статевих ролей у чоловіків та жінок
4. Чинники життєвого сценарію особистості.
5. Особливості емоційного інтелекту інтровертів та екстравертів.

Із соціально-психологічного тренінгу

1. Розвиток уміння підлітків управляти своїм емоційним станом.
2. Комунікативний тренінг для підлітків.
3. Розвиток впевненості підлітків у собі.
4. Розвиток креативності особистості.
5. Тренінг емпатійності майбутніх психологів.

Із психології стресу

1. Особливості переживання першокласниками адаптаційного періоду у школі.
2. Симптоми стресу в осіб з різним рівнем екстраверсії.
3. Стратегії подолання стресу в юнацькому віці.

4. Розлади сну як відповідь на пережитий стрес.
5. Гендерні особливості переживання стресу в дорослому віці.

Із практикуму із психологічного консультування та психотерапії

1. Особливості психологічного консультування осіб з високим рівнем тривожності.
2. Групова психотерапія в роботі з жертвами домашнього насилля.
3. Методи психотерапії в роботі із залежностями.
4. Метод позитивної психотерапії в роботі зі психосоматикою.
5. Техніки психологічного консультування неповнолітніх.

ВИБІР ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Вибір теми курсової роботи:

Вибір теми курсової роботи та наукового керівника (із переліку можливих) відбувається на початку семестру у перший тиждень вивчення відповідної навчальної дисципліни.

Тематика курсових робіт відповідає навчальним завданням та цілям викладання відповідних дисциплін, при цьому в її основу покладено науковість, сучасність і спрямованість на отримання студентами навичок самостійної творчої роботи.

Студенти мають право:

- 1 – обирати тему курсової роботи із наведеного переліку,
- 2 – уточнювати тему курсової роботи, обрану із наведеного переліку,
- 3 – пропонувати власну тему курсової роботи, письмово обґрунтувавши доцільність її розробки.

Допускається виконання комплексної теми групою студентів з 2-3 осіб. У цьому випадку вона повинна передбачати не більше одного параграфу, спільного для усіх студентів, з визначенням для кожного з них самостійних розділів цієї теми, які повинні мати відповідний рівень та обсяг.

Зміна обраної здобувачем та затвердженої теми курсової роботи на іншу дозволяється лише у виняткових випадках з дозволу викладача за мотивованою письмовою заявою студента / магістранта з обґрунтуванням її причин. Тема курсової роботи має бути сформульована таким чином, щоб змістовно та конкретно відображати об'єкт і суть дослідження. У назві не бажано використовувати термінологію псевдонаукового характеру.

Треба уникати назв, що починаються зі слів «Дослідження питання...», «Дослідження деяких шляхів...», «Деякі питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...» та ін., у яких не відображена сутність проблеми достатньою мірою.

Затвердження теми курсової роботи:

Обравши тему курсової роботи та погодивши її з керівником, здобувач має написати заяву на ім'я завідувача кафедри із проханням затвердити обрану тему (треба зазначити повне її формулювання) та призначити науковим керівником обраного науково-педагогічного працівника.

Заяви здобувачів розглядаються на черговому засіданні кафедри, під час якого за кожним студентом / магістрантом затверджується тема курсової роботи та науковий керівник. Затверджені теми курсових робіт здобувачів висвітлюються на сайті кафедри.

Зміна чи уточнення теми протягом семестру можливі лише за наявності вагомих обґрунтувань здобувача й після розгляду і затвердження на засіданні кафедри.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ДО ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ

Захист курсової роботи є особливою формою перевірки її виконання. Він покликаний вчити студента всебічно обґрунтовувати запропоновані ним рішення поставлених завдань, глибоко розуміти виконану роботу.

Захист курсової роботи здійснюється при комісії з 2 – 3 викладачів, причому одним із членів комісії є керівник курсової роботи.

Захист складається із стислої і змістовної доповіді студента тривалістю 7 – 10 хв. та з його відповідей на запитання членів комісії. З дозволу голови комісії запитання можуть бути задані також присутніми на захисті студентами.

Студент під час захисту повинен дати відповіді та пояснення на усі запитання за змістом роботи.

Особливого значення під час захисту курсової роботи набуває виступ студента. Виступ повинен ознайомлювати із змістом курсової роботи. Він має бути стислим, але інформативним, містити відомості, які дають можливість отримати повне уявлення про роботу.

Виступ має містити:

- опис актуальності теми дослідження, його об'єкта, предмета, мети та гіпотези;
- обґрунтування вибору шляхів реалізації поставленої мети та перевірки гіпотези;
- опис проведених досліджень;
- аналіз отриманих результатів;
- висновки та перспективи подальших досліджень.

Для виступу доцільно підготувати презентацію Power Point, слайди якої містять вище зазначену інформацію.

Не рекомендується вживати звороти із займенниками першої особи, наприклад: «Я вважаю...», «Ми вважаємо...» тощо. Краще вести виклад, не вживаючи займенників: «Вважаємо...», «...вбачаємо...».

ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Оцінювання курсових робіт здійснюється відповідно до чинних положень НУБіП України:

- Про екзамени та заліки,
- Про академічну доброчесність,
- Про політику використання штучного інтелекту,
- Про порядок перевірки наукових робіт на наявність плагіату.

Курсові роботи оцінюються за результатами їх захисту перед комісією, який відбувається до початку екзаменаційної сесії.

Оцінювання курсових робіт відбувається після успішного проходження ними перевірки на плагіат.

Під час оцінювання курсової роботи береться до уваги низка показників (див. табл. 1).

Таблиця 1

Критерії оцінювання курсових робіт

<i>№</i>	<i>Вид роботи</i>	<i>Критерії оцінювання</i>	<i>Кількість балів</i>
1	Складність поставлених завдань курсової роботи	Міра повноти розкриття теми обраними методами дослідження	5
		Оригінальність роботи	5
	Усього:		10
2	Дотримання академічної доброчесності* та етики	Наявність покликань на усі використані джерела, коректність цитування використаних джерел	5

	психологічних досліджень	Дотримання етики проведення психологічних досліджень	5
	Усього:		10
3	Правильність прийнятих студентом рішень та їх обґрунтованість	Коректність визначених завдань роботи	5
		Коректність плану / змісту курсової роботи	5
		Урахування в списку рекомендованих джерел напрацювань українських та зарубіжних вчених, інтернет-ресурсів із матеріалами, що стосуються теми, за якою розробляється дослідження	5
		Коректність обраних методів дослідження	5
		Повнота і коректність аналізу отриманих результатів	5
		Коректність зроблених висновків	5
		Усього:	
4	Змістовність аналізу наукових даних	Наявність власного аналізу теоретичних й емпіричних даних у контексті теми дослідження	5
5	Коректність оформлення роботи	Грамотність тексту	5
		Коректність технічного оформлення	5
Усього:		10	
6	Своєчасність подання роботи до захисту	Подання завершеної роботи на кафедру не пізніше, ніж за 10 днів до захисту	5
7	Захист курсової роботи	Змістовність викладу проведеної роботи у презентації та усній доповіді	10
		Наявність рефлексії здобутого досвіду, розуміння своїх сильних та слабких	10

	сторін як дослідника, усвідомлення перспектив розвитку власної дослідницької компетентності	
	Уміння презентувати себе як дослідника, вести й підтримувати діалог із колегами з питань наукового дослідження	10
Усього:		30
Разом		100

* - Оцінювання за цим критерієм передбачає визначення міри коректності цитувань та повноти покликань на джерела, заявлені у списку літератури.

Отримані бали переводяться за шкалою:

Таблиця 2.

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

<i>Рейтинг здобувача вищої освіти, бали</i>	<i>Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)</i>
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Оцінка за захист курсової роботи вноситься у додаток до диплома здобувача.

Здобувач, який не подав до захисту курсову роботу у встановлений термін, або не захистив її з позитивною оцінкою, вважається таким, що має академічну заборгованість.

ДОДАТКИ

Додаток А. Зразок оформлення титульного аркуша курсової роботи

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Гуманітарно-педагогічний факультет**

Кафедра психології

КУРСОВА РОБОТА

із .....

на тему:

«.....»

Виконав(ла):

студент(ка) _____ курсу
гуманітарно-педагогічного
факультету, спеціальності
С4 «Психологія»

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Науковий керівник:

наук. ступінь, вчене звання,
Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Оцінка

_____

_____

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ членів комісії)

_____

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ членів комісії)

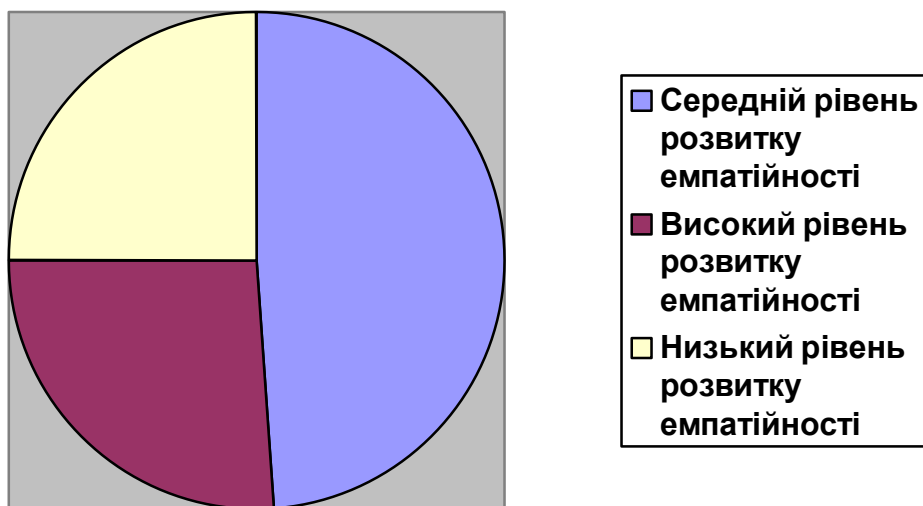
Додаток Б. Зразок оформлення малюнків і таблиць

Таблиця 2.1

Результати діагностики емпатійності підлітків за методикою

...

№ п/п	Досліджуваний	Набраний бал	Рівень ...
1	Б. А.	20	середній
2	В. Л.	28	високий
3	П. І.	13	низький
4	.....	...	...

Мал. 2.1. Співвідношення учнів з різними рівнями розвитку емпатійності

Додаток В. Зразок оформлення списку літератури

Книга одного автора:

1. Омельченко Л. М. Психологія спілкування: практикум. Київ: Ліра-К, 2020. 156 с.

Книга двох та більше авторів:

1. Савицька О. В., Співак Л. М. Етнопсихологія: навч. посіб. Київ: Каравела, 2019. 264 с.

Багатотомне видання, окремих томів:

1. М'ясоїд П. А. Курс загальної психології: у 2 томах. Київ: Алерта, 2013. Т. 2. 758 с.

Статті із журналів, збірників наукових праць:

1. Драч І. І. Командний менеджмент як умова реалізації компетентнісного управління підготовкою майбутніх фахівців. *Scientific Journal "ScienceRise"*, 2015, №6/5(11). С. 8–12.

Тези, матеріали конференцій:

1. Мартинюк І. А. Психічні стани як показники психічного здоров'я студентської молоді. *Психічне здоров'я в умовах війни: шляхи збереження та відновлення*: мат-ли І Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю), 13 жовтня 2023 р. м. Київ. К.: НУБіП України, 2023. С. 35–38.

Дисертації:

1. Іванова І. О. Сильові характеристики мисленнєвої діяльності студентської молоді: дис. ... доктора філософії за спеціальністю 053 "Психологія". Київ, 2025. 258 с.